

Τρίωρη γραπτή εξέταση στο μάθημα Έκθεση-Έκφραση της Β΄ λυκείου
24/4/2016

Όνομ/νυμο:.....

Τμήμα:.....

A.Κείμενο

[Η προέλευση της τέχνης]

Οι τέχνες που εξαρτώνται από το σχέδιο άρχισαν, όπως όλες οι εφευρέσεις, με τα αναγκαία. Στη συνέχεια επιζητήθηκε η ομορφιά και τελικά ακολούθησε το περιττό. Αυτά είναι τα τρία κυριότερα στάδια της τέχνης. Οι παλιότερες αναφορές μας διδάσκουν ότι τα πρώτα εικαστικά έργα έδειχναν τι είναι ο άνθρωπος και όχι πώς φαίνεται στα μάτια μας, δηλαδή το περίγραμμά του και όχι τη μορφή του. Από την απλοϊκότητα της μορφής πέρασαν στην εξέταση των σχέσεων, η οποία δίδαξε την ορθότητα. Με τη σειρά της αυτή προσέφερε την ασφάλεια, για να αποτολμηθεί το μεγάλο. Έτσι, η τέχνη απέκτησε μεγαλείο και τελικά με τους Έλληνες έφτασε σταδιακά στην ανώτατη ομορφιά. Αφού εναρμονίστηκαν όλα τα μέρη της και επιζητήθηκε ο εξωραϊσμός της, οι καλλιτέχνες προχώρησαν στο περιττό, οπότε χάθηκε η μεγαλοσύνη της τέχνης και τέλος ακολούθησε η πλήρης παρακμή της.

Η τέχνη άρχισε με την πιο απλοϊκή μορφή και ίσως με ένα είδος γλυπτικής, καθώς και ένα παιδί μπορεί να δώσει μια ορισμένη μορφή σε μια μαλακή μάζα. Δεν μπορεί, όμως, να σχεδιάσει οτιδήποτε πάνω σε μια επιφάνεια, επειδή στην πρώτη περίπτωση αρκεί η απλή ιδέα ενός πράγματος, ενώ το σχέδιο απαιτεί πολλές άλλες γνώσεις. Αργότερα η ζωγραφική έγινε η διακοσμήτρια της γλυπτικής.

Η προέλευση της τέχνης φαίνεται πως είναι ίδια σε όλους τους λαούς που την άσκησαν και δεν έχουμε επαρκείς λόγους, για να δηλώσουμε μια ιδιαίτερη πατρίδα της, καθώς το πρώτο σπέρμα για το αναγκαίο το βρήκε κάθε λαός στον εαυτό του. Αλλά η επινόηση της τέχνης διαφέρει ανάλογα με την ηλικία των λαών και την πρώιμη ή όψιμη εισαγωγή της λατρείας των θεών. Έτσι, οι Χαλδαίοι ή οι Αιγύπτιοι πρέπει να αισθητοποιήσαν νωρίτερα από τους Έλληνες στο πλαίσιο της λατρείας τις ανώτερες δυνάμεις που φαντάστηκαν. Εδώ συμβαίνει ό,τι παρατηρείται και στις άλλες τέχνες και εφευρέσεις, όπως είναι ο χρωματισμός με πορφύρα, που στις χώρες της Ανατολής έγιναν γνωστές και ασκήθηκαν νωρίτερα.

Εκείνοι, όμως, που αναφέρονται στην προέλευση μιας χρήσης ή σε μια τέχνη και τη μετάδοσή της από έναν λαό στον άλλον πλανώνται γενικά, επειδή στηρίζονται σε επιμέρους στοιχεία που έχουν μια ομοιότητα μεταξύ τους και από αυτό βγάζουν ένα γενικό συμπέρασμα. **Για παράδειγμα**, ορισμένοι λόγω της χαρακτηριστικής κοιλιάς τόσο των Ελλήνων όσο και των Ρωμαίων παλαιστών ισχυρίζονται ότι οι δεύτεροι, **εφόσον** έπονται χρονικά, κατάγονται από τους πρώτους. Η τέχνη στους Έλληνες, αν και αναπτύχθηκε πολύ αργότερα από ό,τι τις

χώρες της Ανατολής, άρχισε με μian απλοϊκότητα, καθώς, όπως φαίνεται, οι Έλληνες δε δέχτηκαν το πρώτο σπέρμα για την τέχνη τους από κανέναν άλλο λαό, αλλά φαίνεται πως είναι οι πρώτοι εφευρέτες της.

J. Winckelmann (2010). Ιστορία της Αρχαίας Τέχνης. Αθήνα: Gutenberg (διασκευή).

B. Παρατηρήσεις

A1. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο. (90-110 λέξεις)

(μονάδες 20)

Θέμα: Η προέλευση της τέχνης και τα εξελικτικά στάδια της καλλιτεχνικής δημιουργίας των λαών.

- Η σταδιακή ανάπτυξη των εικαστικών τεχνών, η επιδίωξη του υψηλού και η εκφυλιστική ωραιοποίηση της τέχνης.
- Η γλυπτική ως πρώτη μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης και η εμφάνιση της ζωγραφικής.
- Η εκκίνηση της τέχνης είναι συνυφασμένη με την ηλικία των λαών και τη λατρεία των θεών.
- Οι αυθαίρετες γενικεύσεις σχετικά με την προέλευση της τέχνης. Οι Έλληνες θεωρούνται πρωτοπόροι στη δημιουργία της τέχνης.

A2. Βασιζόμενοι στο κείμενο, να χαρακτηρίσετε με Σωστό ή Λάθος τις ακόλουθες προτάσεις:

- Κατά το παρελθόν, τα εικαστικά έργα έδειχναν μια ολοκληρωμένη εικόνα για τον άνθρωπο. **Λ**
- Η τέχνη κατόρθωσε να φτάσει στο ύψιστο σημείο ακμής της και να παραμείνει σ' αυτό. **Λ**
- Η πρώτη μορφή τέχνης είναι πιθανόν η γλυπτική. **Σ**
- Η επινόηση της τέχνης σχετίζεται άμεσα με τη λατρεία των θεών. **Σ**
- Τα συμπεράσματα για την προέλευση της τέχνης είναι πολλές φορές παραπλανητικά. **Σ**

(μονάδες 10)

B1. Με ποιόν τρόπο αναπτύσσεται η τρίτη παράγραφος (Η προέλευση της τέχνης...νωρίτερα) του κειμένου; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 5)

Η παράγραφος αναπτύσσεται με παραδείγματα. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι η προέλευση της τέχνης διαφοροποιείται μεταξύ των λαών με βάση την ηλικία των

λαών και τη λατρεία των θεών. Για να στηρίξει τη θέση του, χρησιμοποιεί το παράδειγμα των Χαλδαιών, των Αιγυπτίων και των Ελλήνων.

B2. «Για παράδειγμα», «εφόσον»: Ποιά σχέση συνοχής δηλώνουν οι παραπάνω διαρθρωτικές λέξεις;

(μονάδες 4)

Για παράδειγμα: παράδειγμα

εφόσον: αιτιολόγηση/χρονική σχέση

B3. «Οι τέχνες που εξαρτώνται από το σχέδιο άρχισαν ...με τα αναγκαία». Στην παραπάνω περίοδο να εντοπίσετε τις δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε.

(μονάδες 4)

- «που εξαρτώνται από το σχέδιο»: δευτερεύουσα ονοματική, αναφορική πρόταση
- «όπως όλες οι εφευρέσεις»: δευτερεύουσα επιρρηματική, αναφορική πρόταση, τροπική

B4. Να γράψετε μία συνώνυμη λέξη για καθεμιά από τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου: *εξαρτώνται, εφευρέσεις, σταδιακά, όψιμη, πλανώνται, έπονται, κατάγονται.*

(μονάδες 7)

Εξαρτώνται= καθορίζονται

Εφευρέσεις= επινοήσεις

Σταδιακά= βαθμιαία

Όψιμη= ώριμη

Πλανώνται= εξαπατώνται

Κατάγονται= προέρχονται

Έπονται= ακολουθούν

G1. Παραγωγή λόγου

Σε ομιλία που θα εκφωνήσετε σε ημερίδα του Δήμου σας, ως υπεύθυνος καθηγητής της θεατρικής ομάδας του σχολείου σας, με θέμα «Η τέχνη και ο σύγχρονος άνθρωπος», να αναφερθείτε στη σπουδαιότητα της τέχνης και στους τρόπους με τους οποίους το σχολείο μπορεί να συμβάλει στην εξοικείωση των μαθητών με αυτήν. (400-500 λέξεις)

(μονάδες 50)

Γ1. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

[400-500 λέξεις]

ΚΕΙΜΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ομιλία σε ημερίδα του Δήμου

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ: Κυρίες και Κύριοι,

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σας ευχαριστώ για την παρουσία σας στη σημερινή εκδήλωση. Ο άνθρωπος ως κοινωνικό ον έχει την έμφυτη τάση να επικοινωνεί, να εκφράζει επιθυμίες, να ανακοινώνει ιδέες, να εξωτερικεύει συναισθήματα. Ένας, από τους δημιουργικότερους και γνησιότερους τρόπους επικοινωνίας και έκφρασης είναι η τέχνη.

Η τέχνη ως αισθητική έκφραση της ζωής και με την προϋπόθεση ότι είναι γνήσια, ασκεί ευεργετική επίδραση στον άνθρωπο και στην κοινωνία.

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Α΄ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΗΤΑ ΤΕΧΝΗΣ

- Δίνει ερεθίσματα για προβληματισμούς
- Ενισχύει την κριτική σκέψη
- Επιδρά θετικά στην ηθική διαμόρφωση της προσωπικότητας
- Κοινωνικοποιεί και ευαισθητοποιεί τον άνθρωπο και δρα ενοποιητικά
- Εδραιώνει τη δημοκρατία
- Διατηρεί την πολιτισμική ταυτότητα της κοινωνίας
- Συμβάλλει στην επαφή του ανθρώπου με τη φύση
- Συντελεί στην οικονομική ανάπτυξη.

Μεταβατική παράγραφος

Ο ανθρωπιστικός και παιδαγωγικός ρόλος της τέχνης είναι, λοιπόν, αδιαμφισβήτητος. Εύλογα, μπορεί κανείς να υποστηρίξει ότι θα έπρεπε να αποτελεί βασικό σημείο αναφοράς της παιδαγωγικής διαδικασίας.

Β΄ ΖΗΤΟΥΜΕΝΟ: ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

- Ισοτίμη αντιμετώπιση των καλλιτεχνικών μαθημάτων με τα υπόλοιπα μαθήματα.

- Ενίσχυση των καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων (μουσικές συναυλίες, θεατρικές ομάδες κ.α.)
- Ο δάσκαλος πρέπει να είναι υπεύθυνος για την στροφή και την κινητοποίηση των μαθητών στα πνευματικά αγαθά
- Βελτίωση υλικοτεχνικής υποδομής
- Πρωτοβουλίες μαθητικών κοινοτήτων (καλλιτεχνικά φεστιβάλ)
- Εκπαιδευτικός στόχος η αναβάθμιση του αισθητικού κριτηρίου των νέων
- Αυτενέργεια του μαθητή με στόχο τη βιωματική κατάκτηση της τέχνης
- Απαιτείται ανθρωπιστική παιδεία
- «Ζώνες πολιτισμού» (βιωματική κατάκτηση αισθητικής)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η τέχνη είναι καλός αγωγός του πολιτισμού. Θεμελιώνεται στο συναίσθημα, υμνεί τον άνθρωπο. Σε μια εποχή εκζήτησης και απληστίας, στυγνού ορθολογισμού και ρηχότητας των ανθρώπινων σχέσεων, η επαφή με γνήσιες μορφές τέχνης είναι σανίδα σωτηρίας, βάλσαμο για την ψυχή του ανθρώπου.

ΑΠΟΦΩΝΗΣΗ: Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Κοινός Νους, Α' τόμος, σελ. 556-560, 568